**Logos Universality Mentality Education Novelty,
Section: Social Sciences**

ISSN: 2284 – 5747 (print), ISSN: 2284 – 5747 (electronic)

Covered in: CEEOL, Index Copernicus, Ideas RePEc,

EconPapers, Socionet

**THE ROLE OF AFTERSCHOOL PROGRAMS IN
THE EDUCATIONAL ACTIVITY**

Gabriela BEREÄ

Logos Universality Mentality Education Novelty, Section:
Social Sciences, IV (1), 147-155

The online version of this article can be found at:

<http://lumenjournals.com/social-sciences/>

Published by:

Lumen Publishing House

On behalf of:

Lumen Research Center in Social and Humanistic Sciences

The Role of Afterschool Programs in the Educational Activity

Gabriela BERE¹

Abstract

The article talks about the motivation behind After School programs, beginning with current tendencies to expand educational activities from the school itself towards other providers of educational activities and services.

Educational institutions are functioning in a broad and complex social context – the global society as global social system (national, state system). This system has various influences over educational institutions – over the final scope of education (aims and objectives), discipline content, organization of institutions and educational system, administrative and legal regulations. From a different perspective, the same institutions are functioning in a specific social context, in a local and regional community that provides the students but also comes with expectations to which educational institutions must respond.

The school is an institution that functions in a community made up of many educational factors: family, authorities, governmental organizations and NGOs. They also offer educational alternatives. All types of school organizations are subjected to pressure coming from different factors: local ideological groups, political systems, economical realities and other social tendencies. Educational institutions are therefore influenced by economical, political, cultural and ideological trends. Institutions that host After School rely on the environment in which they function, when it comes to accessing material, financial, human and informational resources.

Keywords:

After School program, education, educational institutions, organizations, community, family, authorities.

¹ Professor PhD, Liceul Teoretic “Vasile Alecsandri”, Iași, România, gabiberea16@yahoo.com, 0741057579.

I. Educația - factor definitoriu în construcția socială

Scopul educației se regăsește în *construcția ființei sociale* a fiecărui individ. Societatea vede în fiecare generație un teren propice pentru a cultiva “bazele umanității”, adică toate componentele culturii și civilizației din care face parte. Copilul vine în contact cu un anumit tip de societate; nu există o “educație universală”, valabilă în toate societățile și în toate perioadele istorice. Educația este diferită în funcție de societăți, contexte etno-socio-culturale, în diverse perioade de timp, iar rezultatul este tipul omului ideal pentru sociocultura care îl formează, în care trăiește.

Ecaterina Vrășmaș face distincția între urmatorii termeni: educația părinților, educația parentală, educația familială.

Educația părinților face trimitere la “susținerea parentalității deja manifeste” având deci un sens mai restrâns decât educația parentală.

Educația parentală se adresează atât părinților cât și viitorilor părinți, este o activitate de formare și include orice tip de acțiune educativă de informare, “sensibilizare, învățare, antrenare, clarificare referitoare la valori, atitudini și practici parentale de educație”.

Educația familială are un sens mai larg vizând “construirea deprinderilor, valorilor și normelor vieții în comun în familie, avându-i în vedere pe toți membrii familiei” (Vrășmaș, E., 2002, pag. 66).

II. Necesitatea programelor After school în contextul educațional

Socializarea este un proces foarte complex, ce presupune multiple interacțiuni între individ, în calitate de socializat și societate, în calitate de socializator. Prin procesul de socializare, societatea exercită o putere considerabilă asupra noilor membri pe care îi învață cum ar trebui să se comporte. În sistemele complexe, precum cel educațional, această pregătire se poate realiza formal, sistematic. Volumul de cunoștințe necesare este atât de mare, încât este nevoie de pregătire continuă, sistematică. În accepțiune sociologică, conceptul de “educație” desemnează o astfel de pregătire, deosebită de modurile de socializare mai puțin formale (A. Johnson, 2007, pag.135). Școlile sunt instituțiile sociale în care se desfășoară educația. Prin educație sunt create efecte directe și indirecte ale clasei sociale a părinților asupra ocupației copiilor.

Referințele sunt legate, în articolul de față, de analiza școlii, clasei, curriculum-ului, *efectului educației de tip after school*, transmiterii

cunoștințelor, metodelor, în încercarea de a evidenția în ce măsură educația realizată în acest tip de programe poate să controleze comportamentele.

Pornind de la întrebările: ”*Comportamentul copiilor, al tinerilor, este “coordonat” de un anumit tip specific educație? Există un “conformism social” sau o “reșpingere” în ceea ce privește educația after school? Prin acest program este asigurată de către școală “egalitatea de șanse”?*”, prezint o schemă logică simplă, care arată legătura dintre elementele legate de originea socială, educație și familie. (vezi figura 1)

Figura 1 Schemă simplă - originea socială, educație și familie

Pornind de la această schemă am încercat să stabilesc punctul de plecare pentru a-mi explica dacă educația de tip after school este o condiție pentru reușita școlară.

Performanțele de învățare ale copiilor sunt influențate de capitalul social intrafamiliar (relațiile dintre membrii ei, în special raporturile dintre părinți și copii) și de cel extrafamiliar. Potrivit lui James Coleman, absența unui părinte sau angajarea lui pe piața muncii, ceea ce determină lipsa prelungită de acasă, duce la o deficiență a capitalului social intrafamiliar. Cu cât părinții petrec mai mult timp cu copiii, se implică mai mult în educația lor, le oferă modele pozitive de învățare și le solicită rezultate școlare, cu atât se va transfera mai ușor capitalul cultural de la o generație la alta. Folosindu-se de date din diverse studii,

Coleman susține că abandonul școlar este semnificativ mai mare în cazul elevilor care au un singur părinte și au mai mulți frați, ceea ce duce la o diminuare a atenției pe care o poate acorda acel singur părinte unuia dintre copii. La fel, o rată mare a abandonului se înregistrează la copiii ai căror părinți nu așteaptă de la copii să frecventeze un colegiu. Rata abandonului pentru elevii proveniți din familii în care ambii părinți sunt prezenți, au aspirații legate de facultate și au un singur frate este de 8,1%, în timp ce, în cazul elevilor cu un părinte absent, cu patru frați și de la care nu se așteaptă frecventarea colegiului, acest indice este de 30,6%².

Capitalul social extrafamilial poate fi găsit în relațiile dintre părinți, în închiderea relațiilor dintre copii și părinți, părinții unor copii care sunt prieteni sunt la rândul lor prieteni, și în relațiile dintre părinți și instituțiile comunității. Înțelegerea funcționării impactului rețelor sociale asupra performanțelor școlare ale elevilor a condus la recomandări de politici sau la cererea directă a părinților de înlocuire a mecanismelor de supraveghere destructurată din familii în care ambii părinți lucrează sau din familii monoparentale cu instituții care să preia unele dintre funcțiile familiilor. Programele after school au apărut ca soluții în acest sens.

În acest sens am realizat un studiu cu scopul de a identifica *raportul dintre cererea și oferta educațională, realizată prin programele after school*, programe înființate ca urmare a supraîncărcării orarului lor de muncă al părinților, ce a avut ca și consecință diminuarea timpului aferent educației și supravegherii propriului copil.

Populația la care fac referire în prezentul studiu este cea a părinților care și-au înscris copiii în after school, iar *eșantionul* este compus din 63 de subiecți.

Rezultatele reflectă realitatea programelor de tip after school și a copiilor care beneficiază de această formă de educație. De asemenea, în acest studiu m-am bazat și pe datele statistice de ordin cantitativ accesibile, coroborate cu constatările efectuate anterior prin prisma experienței personale avute în domeniu.

² În Revista *Calitatea vieții* XXII, Nr. 3, 2011, în *Programul Școală după școală*, pag.227-239 Ioan Mărginean, Gabriela Neagu, Flavius Mihalache, Marian Vasile prezintă „efectul școală” asupra performanțelor educaționale ale elevilor și factori care favorizează un parcurs școlar pozitiv.

În tabelul următor sunt menționate aceste efectele *pozitive* și *negative* asupra copiilor sub impactul programului after school, din perspectiva părinților, ca beneficiari indirecti ai acestui program.

Tabelul 2. Efecte pozitive și negative remarcate la copii din cadrul programelor After school în viziunea părinților

Efecte pozitive	Efecte negative
Schimbare comportamentală	Oboseala.
Responsabilitate	Corectarea temelor în loc de explicarea a ceea ce este greșit.
Sociabilitate	Copilul este mai aglomerat.
Comunicare	
Conștiințiozitate	
Perseverență	
Creativitate	
Însușirea de noi cunoștințe	
Valori (stimă, încrederea în sine, independență)	

Schimbarea comportamentală – tendința de fi mai ordonat, ponderat, preocupat, interesat de învățare, de a avea o atitudine disciplinată, o atenție sporită la lecții, de a se purta mai frumos, calm, de a se simți mai important, de a-și organiza activitățile, toleranța la programul prelungit, spiritul competitiv – dovedesc progresul în dezvoltarea copiilor care urmează un program educativ de tip After school.

De asemenea, în opinia părinților, *responsabilitatea* copilului pentru modul în care își organizează timpul și apoi pentru rezultatele la învățătură obținute ca urmare a gestionării timpului de după școală, conduc la motivația sa ulterioară, la dorința de a învăța, de a progresa.

Sociabilitatea (lucrul în echipă, prietenia, relațiile mai bune cu ceilalți) este cel de al treilea efect amintit de către subiecții chestionați în acest studiu, fapt care confirmă importanța socializării prin participarea la astfel de programe. Sociabilitatea începe din copilărie și se produce pe măsură ce individul dobândește noi „roluri”. Ajută, mai ales în rândul celor mici, la formarea unui „Sine” social. Important de menționat aici este faptul că „alții” nu sunt doar colegii din propria clasă ci și copiii și profesorii din alte școli sau clase, iar activitățile desfășurate sunt diferite de cele din orele de la școală. Interacțiunea, modul în care socializează copilul în cadrul programelor AS ar putea fi considerată una necesară pentru sistemul educațional. Socializarea în sens larg, sociabilitatea în

sens restrâns modelează sentimentele, gândurile și comportamentul acestor copii care beneficiază și de un alt tip de educație decât cel formal oferit de școală.

Socializarea anticipativă este tipul semnificativ de socializare căruia îi face loc programul after school. Socializarea este anticipativă când privește un rol pe care persoana supusă socializării îl va îndeplini cândva în viitor (Johnson, A., G., 2007, pag. 321). În cadrul acestui tip de program, mai ales în activitățile recreative sau în unele opționale desfășurate, cum ar fi orele de teatru, sau dans elevii îmbracă în joaca lor comportamentul părinților, practică aspecte de bază ale unor roluri adulte care îi așteaptă abia peste mulți ani. Mare parte a exemplelor de viață și a tiparelor comportamentale sunt furnizate de către părinți și învățători, pe care copiii și le însușesc, imitându-i cu ușurință. La fel se întâmplă și în contactul cu cei de aceeași vârstă cu ei; manierele, stilurile vestimentare, modul de exprimare sunt împrumutate de la unii la alții. Modalitatea de desfășurare a unui program educativ care nu se identifică cu rigurozitatea programului școlar oferă premise generoase de dezvoltare a socializării anticipative.

Comunicarea, spiritul de echipă, modul de interacțiune, atitudinile surprinse în cadrul acestui studiu, le-am analizat din perspectivele relațiilor *elev-elev*, *elev-cadru didactic*, *elev-părinte*. Pornind de la datele înregistrate în prezentul studiu am realizat că este necesar să identific dificultățile apărute pe parcursul comunicării, să desprind situațiile de eșec sau reușită școlară, punctând acele cauze și efecte care au un rol important în realizarea comunicării actorilor sociali implicați în cercetare. Toate aceste aspecte le-am urmărit, analizat și interpretat în studiile următoare ale cercetării de față.

Dobândirea de noi cunoștințe (cursuri pictură, limbi străine, șah, creativitate) au un rol important în dezvoltarea copiilor.

Efectele negative prezentate de cei chestionați sunt cu mult reduse față de cele pozitive. Datele confirmă utilitatea și necesitatea programelor educative, iar acest lucru este cu atât mai credibil cu cât vine din partea subiecților cercetării ce au copii care beneficiază de un program prestabilit, cu efecte pozitive asupra eficientizării supravegherii în realizarea lecțiilor școlare, precum și a creșterii gradului de responsabilitate.

Unul dintre aspectele urmărite în cadrul studiului face referire la *conturarea trăsăturilor dominante ale copiilor* și la modul de manifestare a acestora. Printre răspunsuri se disting atât *trăsături pozitive* ca: ambiție, comunicare, creativitate, imaginație, curiozitate, independență, perseverență, dorința de cunoaștere, cât și *trăsături negative*, relevate prin: timiditate (ce se manifestă prin descurajarea rapidă, sensibilitate manifestată prin plâns, accese de orgolii, fire retrasă, încăpățănare, neîncrederea în cunoștințele dobândite); superficialitate, neatenție, rivalitate.

Preocupările profesionale conduc la o diminuare a timpului liber petrecut în cadrul familiei. Părinții nu doar că nu reușesc să satisfacă nevoile de cunoaștere ale copiilor, ci recurg în mod involuntar la suprasolicitarea acestora prin intermediul programului AS. Acest fapt este datorat, în opinia subiecților, supraîncărcării propriului program de lucru. În acest fel timpul destinat socializării familiei se diminuează continuu, în favoarea asigurării necesităților materiale. Familia societății ieșene actuale a pierdut mult din caracterul ei tradițional. Devine din ce în ce mai elocvent faptul că mediul familial reprezintă cadrul de realizare a intereselor individuale ale membrilor săi, iar în acest context rolul socializator al familiei capătă noi conotații.

La întrebarea „*Ce laturi ale caracterului îi mulțumește la copil / copii și consideră că ar trebui dezvoltate și ce laturi îi nemulțumește și trebuie corectate*, cei mai mulți dintre părinți se declară mulțumiți de trăsăturile pozitive descrise (comunicare, bunătate, ambiție, independență, conștiinciozitate, interesul pentru învățare, imaginația, perseverența, altruismul, competitivitate) și consideră că ar trebui dezvoltate mai mult. Aspectele care îi nemulțumesc pe subiecții studiului de față fac referire la timiditate, superficialitate, egoism, nesiguranță, izolare, minciună, încăpățănare.

Mijloacele prin care poate fi atras copilul în activități ce ar contribui la dezvoltarea sa, în opinia părinților, sunt activitățile artistice, cele extrașcolare „*prin sarcini foarte bine stabilite, prin recompensă, competiție, comunicare, creativitate, joacă, vorbă bună*”.

Din analiza datelor studiului de față rezultă că de cele mai multe ori copiii sunt atrași în astfel de activități prin acțiuni ce presupun mișcare, încurajare, jocuri educative, comunicare, înțelegere, prin forța exemplului, prin recompensa rezultatelor dar și prin stimularea lor afectivă, ei fiind motivați astfel spre acțiune și învățare. Unii părinți

amintesc de modalitatea evaluării prin acordarea de calitative, diplome și participarea la numeroase concursuri; astfel copilul poate fi încurajat și motivat să participe în orice activitate constructivă.

III. Concluziile studiului

Rezultatele studiului aduc în atenție faptul că activitățile desfășurate de copii în timpul liber au rolul de a consolida bazele formate în decursul procesului instructiv-educativ desfășurat în instituțiile școlare. Programelor de după școală le revine misiunea de a gestiona acest timp, cu scopul de a contribui în mod pozitiv la dezvoltarea socială a copiilor. Activitățile propuse în programul after school urmăresc așadar atragerea copiilor în câmpul acțiunii educative, spre a nu fi lăsați în voia dezordinii, la dispoziția întâmplării, fără a pierde însă din vedere că odihna, recreerea, acțiunile distractive și recreative se impun a face parte din paleta de activități disponibile pentru timpul liber al fiecărei zile.

Aspectele identificate în prezentul studiu demonstrează interesul pe care-l acordă părinții progresului școlar al copilului pe de o parte și modalitatea prin care încearcă să ducă acest deziderat la stadiul de realitate atunci când programul supraîncărcat nu permite îndeplinirea completă a rolului de părinte. Programului educativ after school pune accent pe importanța comportamentului și atitudinii în dezvoltarea socială a copilului, dezvoltare care se produce stadial și individual, sub impactul factorilor intrinseci și extrinseci și pe supravegherea și îndrumarea acestuia în traseul educațional. Elementele evidențiate în cadrul studiului conduc către schimbarea comportamentală a elevilor pe perioada frecventării programului. Programul de tip after school pare a fi unul eficient și necesar în dezvoltarea socială a copiilor, sub aspectul educării, responsabilizării și socializării, conform opiniilor rezultatelor obținute în studiul de față.

Acknowledgment

This paper is a result of a research made possible by the financial support of the Sectoral Operational Programme for Human Resources Development 2007-2013, co-financed by the European Social Fund, under the project POSDRU/159/1.5/S/132400 - "Young successful researchers – professional development in an international and interdisciplinary environment".

References

- Coleman, James The American Journal of Sociology, Vol. 94, Supplement: Organizations and Institutions: Sociological and Economic Approaches to the Analysis of Social Structure (1988), pp. S95-S120.
- Durkheim, Emile, *Educatie si sociologie*, Bucuresti, Editura Didactica si Pedagogica (1980).
- Johnson, Allan G. *DiŃionarul BLACKWELL de sociologie. Ghid de utilizare a limbajului sociologic*, traducere din engleza de S. G. Dragan si V. Russo, prefata de Septimiu Chelcea, Editura Humanitas, Bucuresti.
- Marginean, Ioan; Neagu, Gabriela; Mihalache, Flavius, Marian Vasile Revista *Calitatea vietii* XXII, Nr. 3, (2011) in *Programul Scoala dupa scoala*, pag. 227-239.

Biodata

Teacher at “Vasile Alecsandri” Theoretical High School, Iasi, Costache Negri Str. No.50. web: www.lvais.ro. Main activity is teaching grades I-IV. Has studied at “Vasile Lupu” Pedagogical High School in Iasi and obtained a bachelor degree from “Al. I. Cuza” University in Iasi – Philosophy and Political Sciences Faculty. Presently, I’m managing an After School program through “Europrecepta” – www.europrecepta.ro.

I have been working in the educational field for the last 27 years. I am interested in sociology and education.